

گزارش نقص مادرزادی اکستروفی مثانه همراه با اسپادیازیس یک راس بزغاله در شهرستان بم
حجت الله جعفری دکترای عمومی دامپزشکی، معاون دامپزشکی شهرستان بم، اداره کل دامپزشکی استان
کرمان

پست الکترونیک : hjveterinary@yahoo.com

زهرة وکیلی دکترای عمومی دامپزشکی، کارشناس اداره کل دامپزشکی استان کرمان، اداره کل دامپزشکی
استان کرمان

پست الکترونیک : zohrevakili1363@gmail.com

مقدمه:

نقص مادرزادی اکستروفی مثانه همراه با اسپادیازیس (Bladder extrophy-epispadiasis complex) طیفی از نقایص مادرزادی را به تصویر می کشد که از اسپادیازیس (epispadiasis) تا اکستروفی کلوآکال (Cloacal extrophy) در خفیف ترین و شدیدترین انتهای طیف را شامل می شود. اکستروفی کلاسیک مثانه (Bladder Extrophy) با ناهنجاری هایی شامل دستگاه ادراری تحتانی، دیواره شکم، لگن استخوانی، اندام تناسلی، کف لگن، ستون فقرات، انتهای مقعد مشخص می شود. به عنوان یک قاعده کلی، تمام ساختارها، از جمله مثانه، مجرای ادرار، واژن و راست روده، در مورد نشانه بیماری تحت عنوان اکستروفی مثانه (Bladder Extrophy) به سمت جلو جابجا می شوند. می توان آناتومی بهم ریخته استخوان لگن در اکستروفی مثانه (Bladder Extrophy) را در شکل گیری این دسته از ضایعات ذکر نمود که شکل و وضعیتی همانند کتاب باز (Open book configuration) در لگن، یک اصطلاح مناسب برای توصیف آن است.

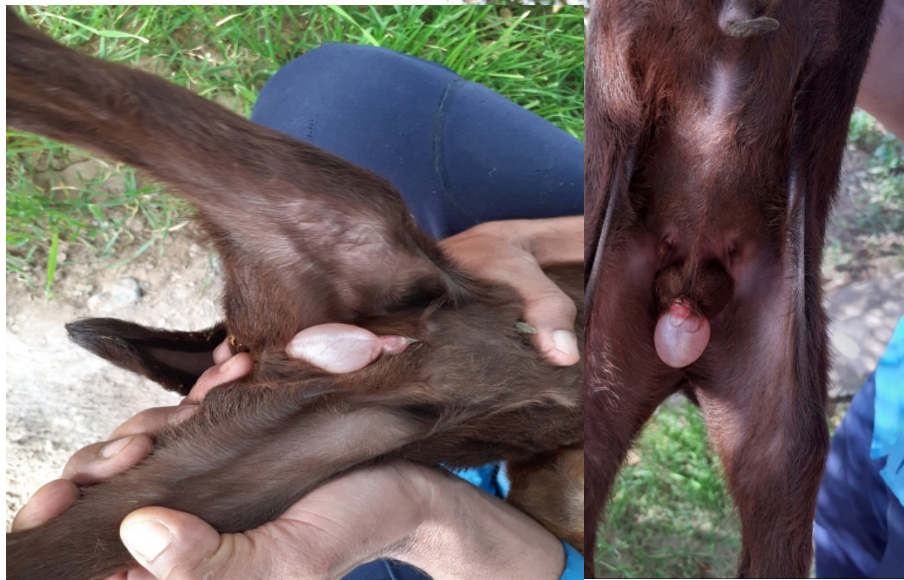
ناهنجاری های اصلی در لگن استخوانی، شامل دیاستاز پوییس (Pubis diastasis) بخش های قدامی کوتاه تر و چرخش قسمت های قدامی و خلفی به سمت بیرون است (Sachit Anand, 2020: 1-7). اغلب موارد ناهنجاری های مادرزادی در حیوانات به صورت انفرادی هستند و به عوامل ژنتیکی (علی رغم عدم رخداد مجدد خانوادگی) یا قرار گرفتن در معرض مواد شیمیایی یا گیاهان قبل از تولد نسبت داده می شود. کلید ناهنجاری مادرزادی معمولاً بر هم کنش بین ژن و محیط اطراف جنین در طول رشد قبل از تولد است. نقایص مادرزادی در بزها از جمله ناهنجاری های مادرزادی سیستم ادراری تناسلی نسبتاً نادر است. کمپلکس اکستروفی- اسپادیازیس (Bladder extrophy-epispadiasis complex) یک بیماری مادرزادی پیچیده است که اگرچه نادر است، اما بزرگترین نقص مادرزادی ادراری تناسلی است که با جراحی قابل اصلاح است. نقص اولیه در اکستروفی (Extrophy)، اختلال در توسعه خط میانی است که طیفی از شدت را نشان می دهد. در خفیف ترین شکل آن، اسپادیازیس (epispadiasis)، واحد مجرای ادراری پشتی متصل نشده است و به شکل لوله ای باز شده است. در مرحله بعد، بیماران مبتلا به اکستروفی مثانه کلاسیک (Classical Bladder Extrophy)، دارای مثانه و مجرای ادراری باز و پیوسته با دیواره شکم هستند. همچنین نقص در عضلات شکم، حلقه لگن و ماهیچه های کف لگن در عدم پیوستگی و یکپارچگی خط وسط شکم (midline) موثر می باشد. اکستروفی کلوآکال (Cloacal extrophy)، شدیدترین نوع، شامل لوله روده عقبی اکستروفی (Extrophy) شده و درجه شدیدتری از اختلالات مادرزادی همزمان سیستم اسکلتی عضلانی، ادراری تناسلی، گوارشی و عصبی است. نقایص عضلانی لگن استخوانی و کف لگن از ویژگی های اکستروفی (Extrophy) است (L.V. Athanasiou, 2012: 117-119).
شرح گزارش:

در بهار ۱۴۰۰ طی گزارش ابتلا به اختلال در دستگاه ادراری یک راس بزغاله نر بومی تازه متولد شده در دهستان روداب غربی شهرستان بم و پیرو آن مراجعه به واحد دامی و انجام معاینات مربوطه ضایعه اکستروفی مثانه همراه با اسپادیازیس (Bladder extrophy-epispadiasis complex) تشخیص داده شد. بیضه ها و نیز آلت تناسلی دام دچار هیپوپلازی (Hypoplasia) شده بود. قابل ذکر است حال عمومی و شرایط بدنی دام، مناسب و قادر به مکیدن شیر از پستان مادر بود و فقط یکی از نشانه های مشهود در دام، صدا دادن بیش از حد آن بود.

مراجعه به مجله

سلام و سلامتی

تصاویری از مشاهده نقص مادرزادی اکستروفی مثانه همراه با اپسپادیازیس (Bladder extrophy-epispadias complex) در یک راس بزغاله تازه متولد شده - شهرستان بم
بحث و نتیجه گیری:

مطالعات و گزارشات محدودی در خصوص این ضایعه در ایران و جهان در زمینه دامپزشکی گزارش گردیده است. در گزارشی که توسط L.V.Athanasiou و همکاران در سال ۲۰۱۲ در یونان در یک بزغاله نر چهار روزه از نژاد بومی Certan با علائمی همچون صدا دادن بیش از حد و حال و شرایط بدنی خوب گزارش گردید (L.V.Athanasiou, ۲۰۱۲: ۱۱۷-۱۱۹). در مطالعه ای دیگری که توسط سخایی و آذری در سال ۲۰۰۷ میلادی طی یک بازه زمانی شش ماهه در دانشکده دامپزشکی شهید باهنر کرمان انجام پذیرفت، تعداد بیست و چهار راس بزغاله از هشت گله دچار ناهنجاری هیپوسپادیازیس (Hypospadiasis) مشاهده گردید (Sakhaee.E, ۲۰۰۹: ۳۹۷-۳۰۱)

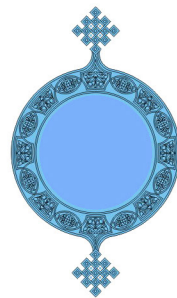
قطعاً عواملی از اختلالات هورمونی، داروهای خاص، مواد شیمیایی، عوامل محیطی و نوع تغذیه و ... می تواند در ایجاد چنین مشکلی نقش داشته باشند. لکن نظر به اهمیت ناهنجاری جنینی در دامپزشکی می طلبد مطالعات، تحقیقات و گزارشی بیشتر و جامع تری در این خصوص انجام پذیرد.

منابع مورد استفاده :

۱-Sachit Anand, Saran Lotfollahzadeh (۲۰۲۰) " Bladder Extrophy" Bladder Extrophy- statPearls-NCBI Bookshelf: ۱-۷.

۲-L.V.Athanasiou, S.M.papadakis, Z.S.Polizopoulou (۲۰۱۲) " Spontaneous extrophy- epispadias complex in a goat kid" Veterinary Quarterly journal, Volume ۳۲, No ۲: ۱۱۷-۱۱۹.

۳-Sakhaee.E , Azari.O (۲۰۰۹) " Hypospadiasis in goats" Iranian Journal Research, Shiraz University, Vol. ۱۰, No. ۳: ۳۹۷-۳۰۱.

مطالعه آلودگی انگلی دستگاه تنفس در جمعیت گوسفند و بزکشتاری در کشتارگاه دام بم
حجت الله جعفری دکترای عمومی دامپزشکی، معاون دامپزشکی شهرستان بم، اداره کل دامپزشکی استان کرمان،
پست الکترونیک: hjveterinary@yahoo.com

زهره وکیلی دکترای عمومی دامپزشکی، کارشناس اداره کل دامپزشکی استان کرمان، اداره کل دامپزشکی استان
کرمان

پست الکترونیک: zohrevakili1363@gmail.com

مقدمه:

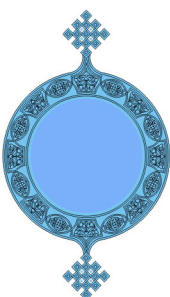
در بسیاری از کشورها از جمله ایران، نشخوارکنندگان کوچک به عنوان منبع اصلی تامین پروتئین انسانی محسوب شده و در صنعت دامپروری اهمیت دارند با این وجود، در بسیاری از مناطق، پرورش گوسفند در سیستم های مدیریتی ضعیفی انجام می گردد و باعث مستعد شدن آن ها به بیماری های مختلف می شوند. آلودگی های انگلی بیشتر به اشکال مزمن و تحت درمانگاهی بروز می کنند (محمد یخچالی و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۲-۲۶). دستگاه تنفس بالاخص بافت ریه، از مهمترین بافت های بدن محسوب می شود و فیزیولوژی طبیعی آن برای ادامه حیات و عملکرد سایر بافت های بدن، امری ضروری و اجتناب ناپذیر می باشد. وابستگی حیات جانداران به اکسیژن و غیرارادی بودن دستگاه تنفس از یک طرف و حجم قابل ملاحظه هوای ورودی به ریه ها از طرف دیگر، از علل حساسیت بی نظیر دستگاه تنفس به عوامل آسیب رسان تلقی می شوند (محمد غنی دل و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۷۳-۱۶۵). مرگ ومیر و افت تولید ناشی از بیماری های تنفسی و نیز هزینه های پیشگیری و درمان آن ها و حذف کشتارگاهی مبتلایان، خسارات اقتصادی قابل توجهی به صنعت دامپروری وارد می نمایند (صالح اسماعیل زاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۴-۱۴).

از جمله انگل های ریوی می توان به انگل مولریوس (Mullerius) اشاره کرد که گونه مهم آن مولریوس کاپیلاریس (Mullerius capillaris) است که در گوسفند وجود دارد ولی در بز هم بیماری ایجاد می کند، این انگل در پارانشیم ریه قرار دارد و در مجاری موجود نمی باشد و در پارانشیم ایجاد ندول هایی می کند که خاکستری رنگ می باشند و شبیه به آدنوماتوز ریه (Pulmonary adenomatosis) است که باید ضایعه برش داده شود و انگل درون آن مشخص می شود. انگل بعدی در گوسفند وبز گونه پروتواسترونژیولوس روفینسنس (Protostrongylus rufescens) است که بیشتر در مجاری، آئول ها و برونشیول ها دیده می شود. این انگل قرمز رنگ است و در برخی موارد باعث التهاب ریه هم می شود. انگل مهم دیگر دیکتیوکالوس (Dictyocaulus) است گونه های آن در گوسفند دیکتیوکالوس فیلاریا (Dictyocaulus filaria) و در گاو دیکتیوکالوس ویویپاروس (Dictyocaulus viviparus) است که در ریه ایجاد ضایعات عمومی و حالتی شبیه به پنومونی می کنند این انگل در مجاری وجود دارد و سفید رنگ است (پیر زمانی و موسوی، ۱۳۸۴: ۹۲-۹۱).

موارد و روش کار:

بررسی آلودگی انگلی ریوی طی یک بازه زمانی چهار ساله (از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا انتهای سال ۱۴۰۲) و طی هشتاد نوبت مراجعه به کشتارگاه دام شهرستان بم (استان کرمان) انجام پذیرفت و طی این مطالعه ریه تعداد ۴۰۰۰ لاشه گوسفند و بز مورد معاینه و بررسی کشتارگاهی قرار گرفتند. در ابتدا مشاهدات و لمس دقیق بافت ریه و عقده های لنفاوی لاشه ها انجام پذیرفت و پس از مشاهده ضایعات از جمله ندول، پلاک و کیست در بافت ریه و نیز تورم در عقده های لنفاوی ریوی بررسی به صورت دقیق تر انجام می گرفت. پس از مشاهده انگل در ندول های ریه و یا در مجاری تنفسی نماتودها به وسیله سوزن کرم جمع کنی ظریف برداشته و داخل ظرف شیشه ای حاوی الکل ۷۰ درصد جمع آوری می شدند و برای تشخیص ابتدا داخل پتری دیش مقداری الکل ۷۰ درصد با پنج درصد گلیسرین ریخته و زیر لوپ به جداسازی تک تک انگل ها توسط سوزن کرم جمع کنی پرداخته می شد و سپس روی لام شیشه ای یک قطره لاکتوفنل ریخته و نماتدهای یافت شده را روی آن قرار داده و لامل به آرامی بر روی آن به نحوی قرار می گرفت تا حباب هوا داخل نمونه و لاکتوفنل ایجاد نشود و پس از شفاف شدن کوتیکول، با میکروسکوپ نوری به مطالعه جنس و گونه کرم پرداخته می شد.

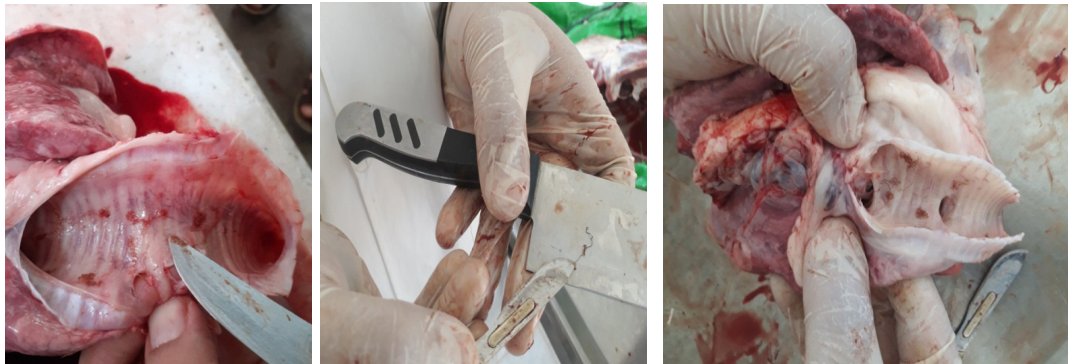
طی بررسی های انجام گرفته تعداد ۱۸۰ راس (چهار و نیم درصد) آلودگی انگلی در ریه دام کشتاری

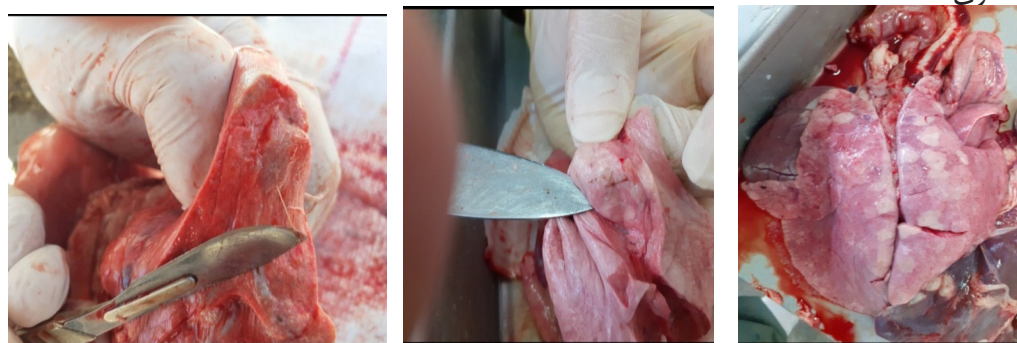
مجله تحقیقات دامپزشکی

سلام و سلامتی

مشاهده گردید که بیشترین میزان آلودگی مربوط به کیست هیداتید (Hydatid cyst) با میزان ۱۳۵ مورد در هر لاشه و سپس نماتود پروتواسترونژیلوس روپیسنس (Protostrongylus rufescens) با میزان ۲۵ مورد و نیز ۲۰ مورد آلودگی به نماتد انگلی (Mullerius capillaris) در هر لاشه تعیین گردید.

تصاویر اول: مشاهده نماتود پروتواسترونژیلوس روپیسنس (Protostrongylus rufescens) در مجاری تنفسی دام کشتاری

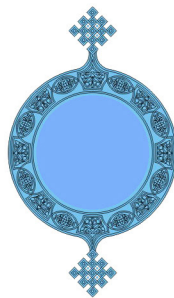
تصاویر دوم: مواردی از مشاهده ندول های ریوی ونیز نماتود مولریوس کاپیلاریس (Mullerius capillaris) در لاشه های کشتاری

تصاویر سوم: مواردی از آلودگی انگلی به کیست هیداتید (Hydatid cyst) در چند مورد لاشه گوسفندی - کشتارگاه دام بم

بحث و نتیجه گیری:

در مطالعه ای که غنی دل و همکاران طی یک بررسی شش ماهه از اوایل دی ۱۳۹۴ تا اواخر خرداد ۱۳۹۵ در کشتارگاه دام شهرستان نقده انجام پذیرفت، ۵۷ مورد از ۶۵۵ ریه (۸٫۷ درصد) گوسفندان کشتاری آلودگی انگلی مشاهده گردید (محمد غنی دل و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۷۳-۱۶۵) و کیست هیداتید به عنوان شایع ترین انگل گزارش گردید و همچنین در مطالعه ای که اسماعیل زاده و همکاران طی یک بازه زمانی از مهر ۱۳۸۸ لغایت فروردین در کشتارگاه دام اهواز انجام دادند، ریه های ۴۵۹۲ راس گوسفند مورد بررسی قرار گرفتند که ۱٫۰۷ درصد آلوده به کیست هیداتید و ۰٫۶۵ درصد آلوده به پنومونی های کرمی تشخیص داده شدند) صالح اسماعیل زاده و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۴-۱۴) و در مطالعه دیگر که توسط صدقیان و همکاران در بهار و تابستان ۱۳۸۷ در کشتارگاه دام شبستر انجام پذیرفت، تعداد ۱۱۱ راس از ۷۱۲ مورد بازرسی شده، ۱۵/۵۹ درصد

سازمان ملی کرم‌شناسی
سلام و سلامتی